

Sygn. akt III AUa 808/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2017 r. w Lublinie

sprawy S. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji S. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 9 maja 2016 r. sygn. akt VIII U 1478/15

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. i ustala S. W. prawo do emerytury od dnia(...);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz S. W. kwotę 390 (trzysta dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Elżbieta Gawda Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

III AUa 808/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 31 lipca 2015 roku odmówił S. W. prawa do emerytury z uwagi na to, że wnioskodawca nie udowodnił wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł S. W., domagając się jej zmiany i przyznania emerytury. Decyzji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że w okresie od 21 kwietnia 1977 roku do 6 czerwca 1998 roku będąc zatrudnionym w (...) w L. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 9 maja 2016 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że S. W., urodzony w dniu (...), w dniu 16 lipca 2015 roku złożył wniosek o emeryturę. Organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 roku okres składkowy i nieskładkowy w ilości 27 lat 7 dni, w tym 24 lat, 7 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i 2 lata 4 miesiące i 22 dni okresów nieskładkowych oraz żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nie zaliczył wnioskodawcy jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: od 21 kwietnia 1977 roku do 19 listopada 1978 roku, od 29 listopada 1978 roku do 27 września 1981 roku, od 6 listopada 1981 roku do 10 marca 1988 roku, od 31 stycznia 1990 roku do 31 sierpnia 1990 roku w (...) nr(...) w L. i od 2 września 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku w (...)i zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do emerytury.

S. W. od 1 września 1970 roku wnioskodawca uczęszczał do Przyzakładowej (...) Szkoły Zawodowej przy Przedsiębiorstwie Państwowej (...). Prawo jazdy kategorii C wnioskodawca uzyskał 13 lipca 1973 roku a kategorii CE 20 kwietnia 1977 roku. Od dnia 17 lipca 1973 roku do 31 lipca 1974 roku był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w L. Oddział w P. na podstawie umowy o pracę, na stanowisku pomocnika kierowcy. Od 3 kwietnia 1974 roku powierzono wnioskodawcy obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

W okresie od 22 kwietnia 1975 roku do 7 kwietnia 1977 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Ponownie wnioskodawca został zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowej (...) w L. Oddziale(...)w P. od 21 kwietnia 1977 roku, na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, w pełnym wymiarze czasu pracy. Oprócz obowiązków kierowcy był też konwojentem. Wnioskodawca kierował samochodami: S. z przyczepą i S. (...) o dopuszczalnym ciężarze całkowitym 12 t. Przewoził nawozy i chemikalia z Zakładów (...). Pracował na 1 zmianę. Załadunek i rozładunek nie należał do jego obowiązków. W przypadku awarii otrzymywał samochód zastępczy.

Od 20 listopada 1978 roku do 28 listopada 1978 roku wnioskodawcy powierzono obowiązki mechanika napraw pojazdów samochodowych. Ponownie przeniesiono wnioskodawcę na to stanowisko od 28 września 1981 roku i wykonywał te pracę do 5 listopada 1981 roku.

Od 11 marca 1988 roku do 30 stycznia 1990 roku wnioskodawca miał udzielony urlop bezpłatny i był delegowany przez Firmę(...)do pracy na budowę eksportową do Iraku. Na budowie był kierowcą samochodu ciężarowego marki M. (...) o dopuszczalnym ciężarze całkowitym do 60t. Firma budowała autostrady a wnioskodawca przewoził kamień, kruszywo, masę na drogę. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, przez 6 dni w tygodniu, od godziny 6,00 do godziny 16,00-17,00. Po powrocie z kontraktu w dniu 31 stycznia 1990 roku z wnioskodawcą ponownie zawarto umowę o pracę na czas nie określony na stanowisku kierowcy konwojenta.

W aktach osobowych wnioskodawcy znajdują się angaże z dnia: 21 sierpnia 1991 roku, 4 grudnia 1992 roku, 30 czerwca 1993 roku i 9 grudnia 1993 roku zgodnie z którymi przyznaje się wnioskodawcy wynagrodzenie godzinowe uzależnione od prowadzonego pojazdu. Obok pojazdów ciężarowych, którymi wnioskodawca miał kierować wymienia się również samochód osobowy, samochód Ż..

Od dnia 1 września 1995 roku Przedsiębiorstwo (...) w P. powierzyło wnioskodawcy stanowisko sprzedawcy.

Od 2 stycznia 1996 roku do 5 kwietnia 1996 roku wnioskodawcy powierzono stanowisko pracownika stacji paliw. Była to stacja zakładowa, na której tankowały tylko samochody należące do zakładu pracy. Wnioskodawca pracował na 2 zmiany. Tankował pojazdy, wydawał oleje na stacje obsługi i smary, mierzył paliwo, przyjmował paliwo, czyścił zbiorniki. Był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie należały do niego czynności administracyjne, jego obowiązkiem było ponadto wpisanie na prowadzoną listę imienia, nazwiska, numeru samochodu i ilości wydanego paliwa.

Od 6 kwietnia 1996 roku do 6 czerwca 1998 roku wnioskodawca korzystał z urlopu wychowawczego i nie świadczył pracy.

Pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w których potwierdził, że pracował w takich warunkach na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 t. w następujących okresach: od 21 kwietnia 1977 roku do 19 listopada 1978 roku, od 29 listopada 1978 roku do 27 września 1981 roku, od 6 listopada 1981 roku do 10 marca 1988 roku i od 31 stycznia 1990 roku do 31 sierpnia 1990 roku.

Ponadto w okresie od 2 września 1998 roku do 31 marca 1999 roku wnioskodawca był zatrudniony w Usługach (...) w P., w wymiarze 1/2 etatu, na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy i aktach emerytalnych oraz dowodów osobowych w postaci: częściowo zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadków: Z. K., W. G..

Sąd Okręgowy obdarzył wiarą dowody potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy i wykonywanie pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony w okresach potwierdzonych świadectwem wystawionym przez pracodawcę i mających swoje oparcie w dowodach w aktach osobowych. Informacje co do okresów pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 t. znajdują potwierdzenie w angażach, z których wynika powierzenie wnioskodawcy pracy na innych stanowiskach jak: mechanika napraw pojazdów samochodowych i sprzedawcy.

Sąd Okręgowy orzekł, że prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z uwagi na datę urodzenia wnioskodawcy, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2013, poz. 1440, ze zmianami) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983, Nr 8, poz. 43, ze zmianami). Prawo do emerytury nabywają ubezpieczeni po osiągnięciu wieku przewidzianego m. in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie określone przesłanki:

a) posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn,

b) legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał od dnia 3 kwietnia 1974 roku do 31 lipca 1974 roku (3 miesiące 27 dni), od 21 kwietnia 1977 roku do 19 listopada 1978 roku i od 29 listopada 1978 roku do 27 września 1981 roku (4 lata 4 miesiące 26 dni), od 6 listopada 1981 roku do 10 marca 1988 roku (7 lat 4 miesiące 4 dni), od 11 marca 1988 roku do 30 stycznia 1990 roku (1 rok 10 miesięcy 19 dni), od 31 stycznia 1990 roku do 31 sierpnia 1990 roku (7 miesięcy 1 dzień) - prace kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, wskazaną w załączniku A, dziale VIII „W transporcie i łączności”, pozycji 2, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.) Natomiast akt resortowy jest to zarządzenie nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz.Urz.MB.1983.10.77), stosowane pomocniczo wskazuje szczegółowe stanowiska zawarte w wykazie A cytowanego wyżej rozporządzenia i wśród stanowisk opisanych w dziale VIII, w pozycji 2 figuruje stanowisko kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Są to więc takie prace, jakie w rzeczywistości wykonywał wnioskodawca.

Ponadto w okresie od 2 stycznia 1996 roku do 5 kwietnia 1996 roku (3 miesiące 4 dni) wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę określoną w Dziale IV w Chemii poz. 19 przy magazynowaniu, przepompowywaniu, przeladunku, transporcie oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów. Natomiast akt resortowy jest to zarządzenie nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz.Urz.MG.1987.4.7), stosowane pomocniczo wskazuje szczegółowe stanowiska zawarte w wykazie A cytowanego wyżej rozporządzenia i wśród stanowisk opisanych w dziale VIII, w pozycji 2 figuruje stanowisko kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Łączny okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych do dnia 1 stycznia 1999 roku wynosi 14 lat 9 miesięcy i 21 dni.

Nie podlega wliczeniu wnioskodawcy do pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Usługach (...) w P., na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony z uwagi na wykonywanie pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy, a także nie można uwzględnić okresu zasadniczej służby wojskowej z uwagi na to, że wnioskodawca nie został powołany do tej służby będąc pracownikiem, który wykonuje bezpośrednio przed okresem służby wojskowej zatrudnienie w szczególnych warunkach. Pracodawca z wnioskodawcą rozwiązał stosunek pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika z dniem 31 lipca 1974 roku, a do odbywania zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca został powołany od 22 kwietnia 1975 roku.

S. W. spełnił częściowo przesłanki z art. 184 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, to jest:

- 1) ukończył 60 lat w dniu(...);
- 2) udowodnił 25 lat zatrudnienia;
- 3) nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego;

Nie udowodnił jednak co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z powołanymi przepisami wszystkie przesłanki muszą być spełnione łącznie.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca S. W. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego art.108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin przez niezaliczenie ubezpieczonemu, który podjął zatrudnienie w warunkach szczególnych w ciągu 30 dni od zakończenia zasadniczej służby wojskowej okresu odbywania tej służby jako okresu pracy w warunkach szczególnych;
2. mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie przepisów wprawa procesowego art.233 kpc poprzez dowolną ocenę dowodów z zeznań świadków prowadzącą do przyjęcia, że wnioskodawca w okresie od 1 września 1990 roku do 1 kwietnia 1996 roku nie wykonywa pracy w warunkach szczególnych.

Wnosił o zmianę wyroku i przyznanie prawa do emerytury oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna a jej uwzględnienie skutkuje zmiana zaskarżonego wyroku wraz z poprzedzającą go decyzją i przyznaniem prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego odnoszące się do zakwalifikowania pracy wnioskodawcy jako pracy w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 t, czy pracy wymienionej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). w wykazie A dział VIII, poz. 2 (tj. pracy kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3.5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów) oraz pracę określoną w Dziale IV w Chemii poz. 19 przy magazynowaniu, przepompowywaniu, przeładunku, transporcie oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów. Natomiast akt resortowy jest to zarządzenie nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz.Urz.MG.1987.4.7), Okres ten został wykazany przez wnioskodawcę dowodami z dokumentów z okresu zatrudnienia i dodatkowo zeznaniami świadków.

Nie można natomiast zgodzić się z zaprezentowaną przez Sąd Okręgowy zawężającą wykładnią przepisu art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 827 z późn. zm. - w brzmieniu pierwotnym). Zgodnie bowiem z tym przepisem do okresu zatrudnienia wlicza się w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, okres odbywania służby wojskowej, jeżeli po jej odbyciu pracownik w ciągu trzydziestu dni podjął zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. W myśl § 3 art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. Zgodnie z § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Nadto ust. 2 omawianego § 5 rozporządzenia stanowił, iż jeżeli żołnierz po odbyciu służby wojskowej podjął zatrudnienie zgodnie z § 3 ust. 3 w innym zakładzie pracy, do okresu zatrudnienia w zakresie określonym w ust. 1 wlicza się także czas zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był pracownikiem w dniu powołania do służby wojskowej.

Z powyższych uregulowań nie wynika, w ocenie Sądu Apelacyjnego, aby warunkiem zachowania uprawnień w nich przewidzianych było podjęcie pracy na tym samym stanowisku czy też w tym samym zakładzie pracy, co przed powołaniem do służby wojskowej. Obowiązek zatrudnienia żołnierza na stanowisku poprzednio zajmowanym równorzędnym lub zgodnym z nowo uzyskanymi kwalifikacjami dotyczył zakładu pracy, nie zaś żołnierza zgłaszającego powrót do pracy po odbyciu służby wojskowej. Przepisy § 3 ust. 4 i § 5 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 listopada 1968 r. wyraźnie zaś stanowią o możliwości podjęcia przez żołnierza - we wskazanych w nich warunkach - zatrudnienia w innym zakładzie pracy z wliczeniem okresu zatrudnienia w poprzednim zakładzie pracy do okresu zatrudnienia w zakresie m.in. wszelkich uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Wnioskodawca po odbyciu służby stanął się do pracy w ciągu trzydziestu dni a zatem spełnił ten warunek, a tym samym okres ten, winien zostać zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2016 r. II UK 319/15, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego w składzie powiększonym z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 - OSNP 2014 Nr 3, poz. 42). Czas zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) także wtedy, gdy, żołnierz przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej w ogóle nie był zatrudniony, ale po zwolnieniu z tej służby w ciągu trzydziestu dni podjął zatrudnienie i pracował w szczególnych warunkach pracy.

Po doliczeniu do udowodnionego okresu pracy w warunkach szczególnych - okresu 14 lat, 9 miesięcy i 21 dni wykazanego świadectwami pracy w warunkach szczególnych okresu pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 22 kwietnia 1975 roku do 7 kwietnia 1977 roku wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych łącznie 17 lat, 9 miesięcy i 16 dni i tym samym spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym na podstawie art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. 2016/778) Sąd Apelacyjny zmieniając wyrok i decyzję organu rentowego ustalił mu prawo do świadczenia od dnia ukończenia 60 roku życia.

Z tych względów i na mocy powołanego powyżej przepisu oraz na podstawie art.386 § 1 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisach art.98 KPC oraz § 9 ust 2 i § 10 ust.1 pkt 2 r§ 9 ust.2 i § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).